

SANDRO SETTIMJ

**POKIAĽ IDE
O MŇA,
SOM STÁLE
ZAMILOVANÝ**

**POKIAĽ IDE
O MŇA,
SOM STÁLE
ZAMILOVANÝ**

SANDRO SETTIMJ

**POKIAĽ IDE
O MŇA,
SOM STÁLE
ZAMILOVANÝ**

 **Fortuna
Libri**

Original title: Sandro Settimj:
PER QUANTO MI RIGUARDA SONO SEMPRE INNAMORATO
Copyright © Sandro Settimj, 2014
Per quanto mi riguarda sono sempre innamorato, Mondadori, 2014
Published by arrangement with Walkabout Literary Agency
Cover design © Francesca Kristal Spinelli, 2015
Cover pictures © Dung Tran Thi, Svetap/Dreamstime.com

Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2015
Translation © Jaroslava Hribiková, 2015

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.

www.fortunalibri.sk

Redakčná a jazyková úprava Katarína Slivková
Zodpovedná redaktorka Anna Kališková

Prvé elektronické vydanie

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať, ukladať do informačných systémov ani rozširovať akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky, fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami, bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-8142-530-1 (pdf)

„Pane, aké by bolo ľudstvo bez ženy?“
„Biedne, pane, príšerne biedne.“

MARK TWAIN

On: „MŮŽEME ZAČAŤ.“

Ja: „Neviem v tom chodiť. Čo mám robiť?“

On: „Povedzte niečo, ak chcete. Odteraz začína plynúť vašich štyridsaťpäť minút.“

Ja: „Dobre.“

On: „Alebo sa môžete rozhodnúť, že budete mlčať.“

Ja: „Odteraz presne štyridsaťpäť minút?“

On: „Závisí to od vás. Som vám k dispozícii.“

Ja: „Čím mám začať?“

On: „Čím len chcete. Prečo ste prišli?“

Ja: „Necítim sa dobre.“

On: „Kde?“

Ja: „Tak celkovo, v živote.“

On: „Mohli by ste to špecifikovať?“

Ja: „Napríklad so ženami.“

On: „S mužmi je to lepšie?“

Ja: „Áno... alebo skôr nie, aspoň nie v takom zmysle.“

On: „Áno či nie?“

Ja: „Áno, je to lepšie. Nie, nie v takom zmysle.“

On: „V akom zmysle? Porozprávajme sa o tom.“

Ja: „Pán doktor, verte mi, toto je slepá ulica.“

On: „Hovoriť o mužoch vás obťažuje?“

Ja: „Povedal by som, že na to nie som pripravený. Chcel som rozprávať o ženách.“

On: „Tak do toho. Som vám k dispozícii.“
Ja: „Celých štyridsaťpäť minút.“
On: „Už len štyridsať a rýchlo ubúdajú.“
Ja: „Pán doktor, problém je v tom, že sa mi páčia ženy.“
On: „V poriadku.“
Ja: „Vždy sa mi veľmi páčili. Už odmala.“
On: „To je dobre.“
Ja: „Na základnej škole som si svoje spolužiačky predstavoval nahé.“
On: „Potom ste ich aj videli?“
Ja: „Áno, hoci medzitým už stihli skončiť vysokú.“
On: „Páčili sa vám?“
Ja: „Na zbláznenie.“
On: „Preto trpíte?“
Ja: „Nie, preto nie. Trápi ma, čo príde potom.“
On: „Nie ste schopný vybudovať si vzťah?“
Ja: „Nie... či skôr áno, ale to nie je podstatné.“
On: „Áno alebo nie?“
Ja: „Áno, som schopný vybudovať si vzťah. Nie, nie je to podstatné.“
On: „Tak čo teda?“
Ja: „Mal som rád rozprávky.“
On: „To je prirodzené, každý má rád rozprávky.“
Ja: „Povedal som, že som ich mal rád.“
On: „To je prirodzené, každý mal rád rozprávky. Patrí to k detstvu.“
Ja: „Ja som ich mal rád do včerajška, lenže už im neverím.“
On: „To je váš problém?“
Ja: „Problém bol už to, že som na ne veril. Teraz, keď som prestal, je to ešte horšie.“
On: „Zaujímavé. Ako to myslíte?“
Ja: „Cítim sa prázdny.“
On: „Na tom môžeme popracovať. Čo to má spoločné so ženami?“

Ja: „Rozprávky a ženy sú pre mňa jedno a to isté. Presnejšie povedané, boli.“

On: „Už viac nie sú?“

Ja: „V konečnom dôsledku je to podvod. A žili šťastne, až kým nepomreli... Uvedomujete si to?“

On: „Pravdaže.“

Ja: „V skutočnosti je všetko inak.“

On: „Ako to je?“

Ja: „O polnoci Popoluška zmizne z bálu. Koniec.“

On: „Vždy zmizne?“

Ja: „Nie, občas zostane, ale už je z nej Gizela.“

On: „Kto?“

Ja: „Jedna z jej odporných sestier. Veď viete, z filmu Walta Disneyho.“

On: „Ugo, chodíte stále dookola.“

Ja: „Ako som povedal pred dvadsiatimi minútami, skrátka, necítim sa dobre.“

On: „Pred dvadsiatimi minútami... Ste nervózny z toho, ako uteká čas?“

Ja: „Za tri eurá na minútu? Trochu.“

On: „Peniaze vás otravujú?“

Ja: „Ani nie. To ja otravujem peniaze.“

On: „Myslíte si, že ich nemáte dosť?“

Ja: „Nemyslím si to, viem to celkom iste. Je to problém.“

On: „Ak je to problém, ako chcete pokračovať v terapii?“

Ja: „Nemohli by sme sa trochu poponáhľať?“

On: „Ako si to predstavujete?“

Ja: „Prídem a štyridsaťpäť minút vám budem rozprávať o svojom vzťahu k ženám.“

On: „To práve robíme.“

Ja: „Neurazte sa, ale ustavične ma prerušujete tisíckami otázok.“

On: „Práve to je podstata terapie – prekopať sa do hĺbky.“

Ja: „Dobre, no nestačila by jedna diera?“

On: „Neexistuje iba jedna diera. Všetko je totiž navzájom prepojené.“

Ja: „Takto to bude trvať celé mesiace.“

On: „Roky.“

Ja: „Pán doktor, to nepôjde.“

On: „Prečo?“

Ja: „Z finančného hľadiska.“

On: „Máte pocit, že nezarábate dosť?“

Ja: „Ako som už vravel, nemám pocit. Viem to.“

On: „Smiem sa opýtať na vaše zamestnanie?“

Ja: „Čoby nie.“

On: „Čo robíte?“

Ja: „Píšem scenáre pre verejnoprávnu televíziu.“

On: „Chápem. Súcitím s vami.“

Ja: „Už rozumiete, že musíme niečo vymyslieť?“

On: „Toto je terapia, nemožno ju skrátiť.“

Ja: „Čo keby som vám napísal všetko, o čom chcem hovoriť?“

On: „To by vám zaiste mohlo pomôcť, ale čo s tým mám ja?“

Ja: „Doma si písomne pripravím rozprávanie, prídem sem a prečítam vám ho.“

On: „Aká je v tom výhoda?“

Ja: „Doma premýšľam zadarmo.“

On: „Tak to nefunguje.“

Ja: „Povedal som vám, kde pracujem, majte zľutovanie.“

On: „Terapia si vyžaduje, aby sme sa stretávali aspoň raz za týždeň.“

Ja: „Ak si to terapia vyžaduje, dobre. Tak aspoň skráťme sedenia.“

On: „S tým by som veľmi nepočítal.“

Ja: „Pán doktor, pravda je, že rozmýšľam veľmi pomaly. Musím písať, aby som zo seba všetko dostal.“

On: „Súhlasím, tak si teda píšete, ak chcete. Som vám k dispozícii.“

Ja: „Konečne sme sa pochopili. Každý týždeň jeden príbeh.“

On: „Máte všetok priestor, robte, ako myslíte. Som vám...“

Ja: „... k dispozícii štyridsaťpäť minút, ktoré rýchlo ubúdajú.“

On: „A napokon sa pominú. Uvidíme sa na budúci utorok.“

POPOLUŠKA ODIŠLA

BOL APRÍLOVÝ PIATOK, ŠTYRI HODINY POPOLUDNÍ.

„Zavoláme si zajtra,“ povedala.

Moja diplomová práca na mňa prísne zazerala, rozložená na stolíku. Situácia bola kritická. Nachádzal som sa v mimoriadnej životnej fáze, keď človek s nechuťou hľadá do minulosti, s obavami do budúcnosti a s triaškou na prítomnosť. Útočila na mňa otázka, či môžeme nazvať idiotom človeka, ktorý v tridsiatke stále študuje funkčný rozbor rozprávky *Popoluška*. Bál som sa odpovede.

„Zavoláme si zajtra,“ vyhlásila v utorok.

Utorok plus zajtra rovná sa streda. Najneskôr štvrtok. Za nijakých okolností piatok. Tým skôr, že sa ešte neozvala. Moje pevné presvedčenie, že by ma Jutte svojimi vrtochmi zabila, dostávalo konkrétnu podobu.

NAPRIEK SVOJMU MENU JUTTE NEBOLA PES. BOLA ŽENA. JEJ CHROMOZÓMY rozprávali po holandsky a to bol dôvod, prečo aj ona rozprávala po holandsky. Okrem ďalších ôsmich jazykov vrátane môjho. Bola krásna, blondína a Holanďanka. Cítila sa krásna, blondína a Holanďanka. Jutte sa neozývala.

Aschenputtel však bola Nemka. Cez deň bola žienka domáca, v noci baletka, presne o polnoci vyhodila jednu črievičku do vzduchu a zmizla v koči z tekvice. Napriek negabanému menu, ktoré dostala od bratov Grimmovcov, ani

ona nebola nijaká hlupaňa, ale germánska verzia tuzemskej Popolušky. Ako z rozprávky sa zradne votrela do pivnice, kde som zvyčajne trávil bezútešné vysokoškolské časy a vyše roka som tam mal trvalý pobyt. Môj život sa skladal výhradne z poznávania Popolušky (dával som prednosť to-
muto menu) a už to pre mňa nebola obyčajná rozprávka. Stala sa krutou skutočnosťou. Jednou z tajomných realít, akú by svojmu synovi netolerovala ani najmiernejšia matka, a to nespomínam Jutte, ktorá ešte matkou nebola.

„Kde pracuješ?“

„Študujem.“

„Čo študuješ?“

„Popolušku.“

„Tak to ti gratulujem, si vážne debil!“

Nie, nikdy sme sa na túto tému nebavili. Pravdupovediac, ak by som jej mal prezradiť, že moja diplomová práca sa týka Popoluškiných črievičiek, presnejšie otázky, ktorá z dvoch črievičiek jej bola veľká, dopustil by som sa najväčšej taktickej chyby v dejinách. Muža, v podstate študenta, ktorý sa krčí nad knihami v pivnici, možno v súčasnosti zo sexuálnej stránky prirovnať k dážďovke. Napokon, keď som sa jediný raz priznal žene, že mojou slabosťou sú rozprávky z Porýnia, bez otáľania ma vyhodila za dvere s nálepkou nezrelý, smiešny a slabomyselný.

To bol dôvod, prečo som Jutte ani po šiestich mesiacoch chodenia neprezradil svoje pravé zamestnanie. Niežeby sa nevyzvedala, čo je moja životná náplň, naopak, často sa pýtala, čím sa živím, no vždy sa uspokojila s vágnou reakciou bez bližšieho vysvetlenia: „Nooo...“ Nebolo to z diskretnosti, ako som si zo začiatku myslel, ale z čistej ľahostajnosti. Odvracanie pozornosti od svojej osoby pre ňu bolo také bolestné, že všetok záujem o iných skoncentrovala do jedinej otázky: „Čím sa živíš?“ V podstate vôbec nečakala odpoveď.

Bolo päť hodín popoludní, aprílový piatok. Telefón naďalej tvrdohlavo mlčal. Práve teraz, keď som predpokladal, že sa mi Jutte podarilo zviať, rozhodla sa, že sa viac neozve.

Optimisti hovoria, že život sa skladá z pekných a zo škaredých okamihov. Možno ten ich. Vstupoval som do fázy, keď som sa v duchu úzkostlivo spytoval, či sa môj odporný život niekedy prestane obracať k horšiemu.

JUTTE PATRILA DO KATEGÓRIE PEKNÝCH DIEVČAT. MALA CHUDÚ a podlhovastú tvár s rovným nosom, mäkké a zmyselné pery, sivozelené oči a dlhé, rovné vlasy svetlej plavej farby. Pýšila sa tenkým, dlhým a pôvabným krkom, plecami, ktoré nepotrebovali vypchávkou, aby sa na nich udržalo oblečenie, štíhlymi pažami a dobre udržiavanými nechtami. Jej prsia slušných rozmerov boli dostatočne pevné a ideálne tvarované. Mala rovný chrbát, úzke boky, ktoré pokračovali ešte užším pásom, dlhé nohy – ich jemná a ženská línia bola v kontraste so strohým severským postojom – a nežné členky. Jej harmonické a driečne chodidlá s dlhými prstami a s pekne klenutými päťami dotvárali prepojenie línie lýtka a neboli objemné, ako majú africké ženy.

Ak to zhrniem, Jutte bola vysoká, no nie trápne, krásna, ale nenásilným spôsobom, inteligentná, nie však prehnane, a duchaplná. Alebo takmer.

Faktom bolo, že sa neozvala. Práve preto mi o piatej hodine a dvanástej minúte napadlo, aby som prehodnotil náš vzťah. Kde som spravil chybu?

KEĎ SOM JUTTE VIDEL PRVÝ RAZ, NEUROBILA NA MŇA ZVLÁŠTNY dojem, naopak, po chvíli v jej prítomnosti som si želal, aby som ju už viac nestretol.

Spoznali sme sa v jednom rímskom podniku pri večeri so spoločnými priateľmi. Išlo o dva páry snúbencov, ktorí si vymenili veľavravné pohľady, potom vstali a zamierili na par-

ket. Ostali sme sami s koktailami v ruke a nemali sme si čo povedať. Jutte mala povýšený, ja povznesený výraz.

„Zatancujeme si?“

„Nie.“

„Fajn.“

Čas plynul. Prstami som začal klopať po stole v rytme hudby.

„Ak sa ti žiada tancovať, len choď,“ poznamenala zhovievavo a mierne znechutene.

„Srdečne ďakujem,“ odvetil som. V tom okamihu som k nej cítil odpor.

Mlčali sme. Jutte upierala zrak na pohár pred sebou a ja som pozeral na dlaždicu na zemi. Bezpochyby bola štvorcová. Existuje veľa rôznych spôsobov, ako sledovať štvorcovú dlaždicu. Napočítal som ich stošestnásť. Po polhodine som už naliehavo potreboval dať svojmu životu nový smer. Zdvihol som pohľad. Hrala sa so zelenou čerešničkou v pohári s miešaným nápojom.

„Zvláštna farba čerešne,“ povedal som veselo, presvedčujú, že som našiel dobrú tému.

„Prečo?“ odsekla bez záujmu.

„Dočerta, nie je to jasné? Čerešňa je červená, je to všeobecne známe! Neučili nás už na základnej škole, že mama je pekná, Rusi sú zlí a čerešne sú červené?“ Odpovede som sa nedočkal. „Táram, aby reč nestála a aby som sa neopýtal, ako sa voláš, v akom znamení si sa narodila, či si prekonal osýpky a tak.“

„Som Jutte, narodila som sa v znamení Rýb a osýpky som nikdy nemala.“

Existuje veľa rôznych spôsobov, ako sledovať dlaždicu. Tie štvorcové nikdy neprestanú prekvapovať.

Uplynulo dosť času.

„Vydáš sa za mňa?“ spýtal som sa zúfalo.

Nepochopila.

* * *

O ROK SOM JU NÁHODOU STRETOL NA JEDNEJ AKCII. TANCOVALA obklopená húfom ctiteľov. Z diaľky som sa jej pozdravil. Len čo ma zbadala, tvár sa jej rozjasnila od radosti, s nespútaným nadšením zakričala moje meno a utekala mi oproti, rozžiarená ako vianočný stromček. Nasledovalo dlhé a vášnivé objatie, potom som ju odprevadil až domov a pozvala ma dnu. Niekoľko hodín rozprávala o sebe a svojom chlapovi, ktorý bol v skutočnosti mužom inej ženy, a nakoniec rozhodla, že by sme mali zapracovať na našom veľkom priateľstve.

„Zapracujme,“ povedal som.

A to sa aj stalo.

Zdanlivo sme spolu začali chodiť. Nepravidelnosť našich stretnutí bola v súlade s pravidlami, ktoré si Jutte stanovila, pretože ľudia zo severu si plánujú aj nestálosť a Holanďanka má rovnaké predpoklady byť nepredvídateľná ako starý revízor mestskej dopravy. Rafinovaná technika, ktorú používala, aby naše schôdzky nadobudli príležitostný charakter, nebola nová. Bolo to niečo na spôsob ťahaj a pušť. Dnes ťa chcem, zajtra a pozajtra nie, potom možno. Preto sme sa stretávali presne každý štvrtý deň, prípadne každý piaty, ak medzitým bola nedela.

Až doteraz išlo všetko dobre. Takmer. Náš vzťah sa začal priateľstvom a postupoval do inej, menej plynulej úrovne, ale bez veľkých emocionálnych otrasov. Právě problémy nastali po niekoľkých mesiacoch, keď som si uvedomil, že sa mi Jutte páči. Naozaj sa mi páčila.

Prišiel som na to náhodou.

BOL OBYČAJNÝ DAŽDIVÝ DEŇ A AKO VŽDY SOM BOL V PIVNICI.

V skutočnosti to bola veľká miestnosť na prízemí s množstvom okien, nie výklenok pre rakvu v suteréne, aké zvyčajne nájdete v starých rímskych budovách. Trávil som tam väčšinu dňa a občas som tam prespal, pretože bola poho-

dlne vybavená. Nachádzala sa tam neodmysliteľná bicia súprava, písací stôl, chemický záchod, aký býva v obytných prívěsoch, a dokonca aj posteľ. Bola to pani pivnica a počas stredoškolských rokov som si ju vybral za miesto svojho trvalého pobytu. V devätnástich som sa túžil stať bubeníkom. Predsavzal som si, že zo mňa bude vynikajúci profesionál. Po maturite som to rozhodným a neoblomným hlasom povedal svojim znepokojeným rodičom. Našiel som si nekvalifikovanú prácu v časopise *HI-FI* a vo voľnom čase som chodil skúšať so svojou ambicióznou rockovou kapelou. Nasledujúce roky, keď sa moja hudobná kariéra nenaštartovala a kapela sa rozpadla, som prišiel o svoje istoty a podal som si prihlášku na vysokú školu, ktorá predstavovala najistejšiu cestu do istej budúcnosti. Stalo sa to takto.

Onoho rána, ako som už spomínal, som bol v pivnici. Sedel som za písacím stolom a ona bola so mnou. Mám na mysli Popolušku. Dievča práve dočistilo šošovicu na obed, keď sa objavila lakomá macocha, vysypala šošovicu do popola v kozube a prikázala jej, aby ju prebrala do posledného zrníčka.

Uvažoval som, prečo sme iba priatelia.

Odzrazu som si prvý raz mimovoľne uvedomil, že myslím na Jutte a že posledné dni som nič iné nerobil. Čítal som *Popolušku* a predstavoval som si Jutte. Ani som to nepostrehol, bola ako kulisa.

Toto poznanie ma zasiahlo, zavrel som knihu a dal som sa uniesť neľahkou otázkou: čo znamená, ak muž myslí na ženu. Z úvah, ktoré nasledovali, si nepamätám veľa, iba to, že boli náročné a únavné. Okolo obeda som dospel k záveru, že sa mi Jutte páči. Okolnosť, že sa nedávno rozišla s priateľom, mi určite nekazila radosť. „Rozišla som sa s Remigiom,“ priznala sa pred niekoľkými týždňami. Nebolo pochýb, povedala to presne tak. To, že jeho manželka toto rozhodnutie podporila fackami, na skutočnosti nič nemenilo. Jutte bola

voľná. Za súmraku som si prvý raz v živote zaumienil: Idem do boja!

Možno bez výkričníka.

No prejdem do obozretného útoku.

Hádam trochu nerozhodného, ale uváženeho.

Rozhodne to bola veľká výzva. Akú taktiku mám zvoliť?

Vybral som si kus papiera, aby som si pripravil bojový plán. Na ktoré svoje silné stránky by som mohol stavať? Ktoré slabiny potrebujem skryť? List som rozdelil na dva stĺpce. Jeden na svoje plusy a druhý na mínusy. Do prvého som hneď napísal *mierumilovný* a do druhého všetko ostatné. Nervózne som papier zroloval a ponoril som sa do úvah o technickej stránke.

Jutte by sa nedala opantať sedliakom v džípe a vzhľadom úspešného muža, ktorý chodí každú nedeľu behať. Nie, zdalo sa, že ju priťahujú chlapi, ktorí nie sú priveľmi materialistickí, peniaze ich zaujímajú len okrajovo a nie sú otrokmi svojho zovňajška. Jutte bola sentimentálne citlivá na sociálne postavenie s jasnou slabosťou pre intelektuálov, ale iba pre takých, ktorí to mali doslova napísané na čele. Aspoň to vyplývalo z jej lúboštného životopisu.

Do Talianska prišla v devätnástich za istým štyridsaťročným elegantným a rozmazaným milovníkom pekného života, belgickým tenistom, ktorý hral celkom slušne, no svoje najlepšie roky už mal za sebou. Nasledoval jeden večierok za druhým, predstavil ju v najprestížnejších rímskych salónoch. Keď tenistova hviezda úplne zhasla, Jutte sa stala tajnou milenkou jednej z opôr kinematografie, historického režiséra (pokiaľ šlo o vek, historického v pravom zmysle slova).

Podľa nej to bol nádherný príbeh lásky, ktorá ju vnútorne obohatila a navždy z nej urobila inú ženu. Zmenil ju režisérovi životný štýl a štyri mesiace tajného lúboštného vzťahu. Zomrel pokojne, v spánku, po boku svojej manželky. „Priro-

dzená smrť je jeden z najkrajších spôsobov odchodu,“ napísali v jednom denníku.

Aby Jutte prekonala ohromnú bolesť, vrhla sa do nového vzťahu s najznámejším žijúcim básnikom nášho storočia. Bože, aj on si užíval, kým žil. Napriek extrémnej bujarosti v osemdesiatich šiestich rokoch, ako prízvukovala Jutte, to bol predsa len chúlостivý vek. Až natoľko, že ešte v tom roku zostalo z básnika iba meno v tvorbe žijúcich autorov.

Jutte sa rozhodla, že už nikdy nebude prežívať utrpenie zavinené podobnými udalosťami. Usúdila, že bude vhodné znížiť vek svojich milencov na polovicu, a vrhla sa do posledného zakázaného dobrodružstva so známym novinárom Remigiom P., ktorý mal vyše šesťdesiat, bol ženatý otec niekoľkých detí a svoje názory predával asi poltuctu politických denníkov a týždenníkov.

Štyria muži, štyria intelektuáli (prvý bol tenista, to je pravda, ale veľa čítal, ako často pripomínala, akoby pre seba chcela najst' spravodlnenie).

Potom ju Remigiova manželka pred domom zasypala buchátmi a zakričala: „Nechaj môjho manžela na pokoji, ty odporná filčka!“ Od toho okamihu bola Jutte znova sama a nerozhodná. Najprv som si predsavzal, že ju donútim, aby sa viac nedala obťažovať nijakým pradedom a obula si Popoluškine črievičky.

Napriek tomu, aj keď som sa sústredil na problém, nedokázal som sa s ním vyrovať. Prinútiť Jutte, aby sa neroztopila od túžby pred klasicky pekným chlapom s hranatou sánkou ako z reklamy na vodu po holení, bolo bezpochyby povzbudivé. Najmä ak vezmeme do úvahy objektívne ťažkosti, na ktoré môžem naraziť pri presvedčivom zosobňovaní definície klasicky pekného chlapa. Problém bol komplexný a chúlостivý, nachádzal som sa v bezútešnej situácii, keď som musel hrať spoločensky známeho intelektuála. Prestíž nie je niečo, čo by bolo možné predstierať. Buď je, alebo nie.

Rozhodol som sa, že na to pôjdem postupne a budem trénovať inteligentný výraz.

V JEDEN APRÍLOVÝ PIATOK O ŠIESTEJ POPOLUDNÍ MA SUŽOVALA otázka, na ktorom schodíku intelektuálnych, spoločensky uznávaných hodnôt sa nachádza muž, ktorý v tridsiatke študuje kompozíciu rozprávky o Popoluške.

Neozvala sa, nemohla sa ozvať, nikdy sa neozve.

Hypnotizoval som telefón a intenzívne som meditoval. Myslel som na Mozarta, ktorý už bol v mojom veku mŕtvy a zanechal po sebe desiatky veľkých diel. Na významných básnikov romantizmu, ktorí sa nedožili mojich rokov, zomreli na suchoty alebo spáchali samovraždu a tiež svetu zanechali desiatky veľkých diel. Uvažoval som o Thomasovi Mannovi. Jedného dňa napísal poznámku: *Mám tridsať rokov, vek, v ktorom prichádza na svet vrcholné dielo.* Neprijemné je, že ho potom naozaj vytvoril.

Lenže ja som Ugo, potreboval som na to viac času.

PIVNICA, DÁŽĎ, PONURÁ NÁLADA. NAŠTASTIE TU BOLA ONA. „MOJI holúbkovia, hrdličky a všetky vtáky na nebi,“ zvolala Popoluška, „príďte a pomôžte mi prebrať šošovicu – dobrú do misky, zlú do bruška.“

Vtedy som ešte zbožňoval rozprávky. Vždy som ich mal rád. Rodičia ma v mojej vášni podporovali počas celého detstva, dokonca aj potom. Vážne sa začali znepokojovať až po dvadsiatke. Jedného večera som po špičkách prechádzal okolo privretých dverí do ich spálne a začul som otcov hlas: „Máme syna hlupáka?“ Neznervóznila ma jeho otázka, napokon, bola celkom logická, ale prízvuk bolestivého rozčarovania, sprevádzajúci jeho slová, a mamin tichý a diskrétny plač, ktorý po nich nasledoval. Nikdy sa tejto témy nahlas nedotkli, až sa otec jedného dňa objavil v pivnici a opýtal sa: „Už si poslal prihlášku na vysokú školu? Dobré, zarob si

na ňu. Starý otec s tebou ostane v Ríme. Od dnešného dňa sa o seba postaráš sám. S mamou sa sťahujeme na vidiek.“ Potom zbalil kufre svojej pokornej manželke, ktorá si vôbec nebola istá, či má opustiť svojho otca a syna, a odišiel s ňou do nášho vidieckeho domu vo Ficulle v Umbrii. Môj život plynul pomaly a nepochopiteľne, takže otec sa tým rozhodnutím snažil zachrániť aspoň svoj.

Pravdupovediac, tiež som začínal byť znepokojený. Pociť pohodlia, ktorý som zažíval, kým som bol ponorený do sveta rozprávok, sa postupne začal zahmlievať a príčinou boli výčitky svedomia. V období pokroku a hereckých výkonov som si nemohol dovoliť luxus strácať celé dni štúdiom Popoluškiných črievic. Nešlo len o to. Bolo načase vrátiť sa do skutočného sveta.

Práve to bol podľa mňa dôvod, prečo som sa rozhodol, že sa budem usilovať získať Jutte, bytosť najvzdialenejšiu rozprávkam, akú som kedy stretol. Spočiatku som sa cítil lepšie, podarilo sa mi s ňou stráviť celé večery bez jedinej myšlienky na Popolušku. Lenže to bol iba začiatok. Neskôr sa všetko znova zhoršilo.

JUTTE MÁ PREDKOV NA ĎALEKOM SEVERE, KDE UŽ ČLOVEKU NEOSTÁVA iné, než ísť na juh. Jej stará mama Geerta počas svetovej vojny ušla so svojím synom, malým Arjenom, na koniec Nórska, na súostrovie Špicbergy neďaleko severnej polárnej kružnice. Keď Arjen dospel, oženil sa s miestnym dievčaťom, ktoré páchlo trochu menej ako treska, naskočil na prvý drakar a vrátil sa do Holandska.

Tam prišla na svet Jutte, nespútaná flámsko-vikinská žena s ľadovými očami. Od rodičov zdedila okrem plavých vlasov aj vážny problém – príslušnosť k rodu dlháňov vzbudzujúcich rešpekt, ktorí sa už rodia dospelí a vážni, s pitím sa nebabrujú a nevedia sa zasmiať bez toho, aby ešte viac nezvážneli. Vo svojej neprestajnej vážnosti mávajú sklony k sa-

movražde. Jutte prejavovala hneď od začiatku dve z týchto základných vlastností – ukrutnú silu vôle a lásku k sebe, ktorá prechádzala do uctievania, a to jej umožňovalo s prehľadom zdolať každú nepriazeň osudu. Spomínala, že počas citlivého veku dospievania našla útechu vo vytváraní komiksov na motívy filozofických esejí Davida Huma, čo jej stačilo na to, aby pochopila, že je stredom vesmíru, a bola o tom presvedčená. Navyše ich použila na pretvorenie otcovej kresťanskej predstavy ľudského života ako svätého a vzácneho Božieho daru na účinnejšiu a pohodlnejšiu predstavu seba ako svätej a vzácnej osoby. Bodka. Život postavený na týchto základoch sa jej zdal primeranejší, plynulejší a hodný prežitia do posledného dňa.

Toto holandské dievčatko už od detstva vďaka tvrdej sebadisciplíne vykonalo, vyskúšalo, vyštudovalo a prežilo všetko, na čo by priemerný Talian potreboval aspoň zopár reinkarnácií. Len na ilustráciu: v desiatich čítala Bukowského, v štrnástich sa po zrelej úvahe rozhodla pre vnútromaťternicové teliesko, v šestnástich už bola unavená zo života s rozvedeným štyridsiatnikom a osamostatnila sa, o rok mala osemmesačné obdobie, keď vystrojená spacím vakom navštevovala námestia a podzemné dráhy po celej Európe, v osemnástich sa presťahovala do Talianska, pričom jej slovník obsahoval dva výrazy: dobrý deň a dobrý večer. O štyri roky skončila univerzitu na fakulte literatúry s diplomovou prácou na tému: *Význam Itala Calvina vo vývoji talianskeho jazyka*. Teraz robí taliansku korešpondentku pre jeden z najvýznamnejších holandských denníkov.

S provokatívnou tvrdohlavosťou svojho rodu a každodennými pokusmi sa dokonca naučila smiať. Lepšie povedané, naučila sa vydávať zvuk charakteristický pre smiech, ale z hľadiska načasovania a príležitostí jej ani obrovská snaha a pokroky v tomto smere nemohli zabrániť, aby z troch prípadov, keď sa zasmiala, bol jej smiech raz úplne nevhod-

ný a ostatné dva razy si ho v podstate mohla odpustiť, ak ho nechcem rovno nazvať hlúpym.

Ponorený do neistého a lenivého svetla pivnice som musel konštatovať, že môj osud prechádzal cestami v oveľa menej očarujúcim rytme. Čítal som *Myšiaka Mickeyho*, v desiatich som mu začal rozumieť, v šestnástich som ho ovládal, v sedemnástich som prešiel na Texa Willera, v osemnástich som si kúpil prvé balenie kondómov, v dvadsiatich som s úzkosťou zistil, že sú po záručnej lehote, v dvadsiatom prvom roku života som chcel otcovi, ktorý v mojej záľube bubníka nevidel budúcnosť, urobiť radosť a prihlásil som sa na štátnu skúšku, v dvadsiatich dvoch som sa na ňu svedomito pripravoval, v dvadsiatich troch som sa dostavil na písomné preskúšanie a o rok ma vyhodili z ústnej skúšky. Potom som ešte chvíľu mlátil na bubny, kým som sa prihlásil na vysokú školu. Teraz bývam takmer päť rokov so svojim starým otcom. Onedlho budem mať promóciu.

V DEŇ, KEĎ SOM SA ROZHODOL, ŽE SA VYDÁM DO BOJA, BOLA Jutte v podstate opustená. Kým sme sa nezačali stretávať, uvedomoval som si, že jej dvere sú stále zamknuté. Keď novinár dostal výpoveď, povedala mu, že potrebuje prestávku na rozmýšľanie. Pochopil som, že žena buď s mužom žije, alebo premýšľa, ale tieto dve veci sa evidentne nezlučujú.

Jedného dňa sme sa o tom rozprávali po večeri pri svetle sviečok v salóniku jej bytu s panoramatickým výhľadom. Vtedy sme stáli na prahu nového začiatku. Opatrnými krôčikmi som sa usiloval o to, aby som v jej očiach vyzeral ako spoločensky uznávaný intelektuál, diskusie som obmedzoval na niekoľko starostlivo zvolených otázok a spoliehal som sa, že zvyšok zabezpečí vytrvalo upätý pohľad, ktorý zdôrazní moju inteligenciu.

„Ako sa máš?“ opýtal som sa, keď som usúdil, že nastal vhodný okamih na hlbokomyseľné otázky.

Neodpovedala hneď. Najprv zvažovala slová a potom s určitou dôležitosťou odvetila: „Potrebujem prestávku na rozmýšľanie.“ Vyjadrenie zdanlivo neškodné, ktoré v Juttiných ústach nadobúdalo historický náboj a bolo vzdialené od jednoduchej potreby vnútorného rozjímania. V skutočnosti znamenalo oficiálne stanovisko a nemenné rozhodnutie, že v najbližšom čase sa nemieni zamilovať a už vôbec nie do mňa.

„Chcem sa trochu venovať sebe. Byť sama je pre mňa nový, príjemný pocit. Vieš, už som to potrebovala.“

„Áno.“

„Je dôležité, ak sa človek dokáže spamätať bez cudzej pomoci. Musím si byť istá, že nepotrebujem nijakých strážnych anjelov, aby som sa pohla ďalej.“

Zmohol som sa na zamyslené prikývnutie a predvídal som ďalšie nešťastie.

Pokračovala: „Už istý čas som samostatná, ale ešte si to musím poriadne uvedomiť. Chápeš, nazdávame sa, že žijeme podľa seba, že sme rozvinuté a nezávislé osobnosti, no odrazu zistíme, že sme stále premýšľali a reagovali podľa iných ľudí a v podstate sme nemali vlastný život. Potom sa obzrieme a prideme na to, že sme vôbec nevedeli, kým sme. Ocitneme sa zoči-voči takmer neznámej osobe, ktorú poznáme ešte menej než okolitých ľudí, a tou osobou sme my sami.“

Tu si dopriala prestávku, aby nabrala dych, a to bola moja šanca. Ak existuje na svete niečo, čo človeka po čase vyčerpá, bezpochyby je to zamyslené prikyvovanie. Zúfalo som sa pokúsil zviesť reč na inú tému. „Máš pravdu. Je to, ako keď nie si opálená a zbadáš sa v zrkadle. Zasiahne ťa to a napadne ti: *Aká debilná tvár sa to na mňa pozerá?* Pritom je to tvoja tvár, presne tá, ktorú si mala odjakživa. Môžeš si nahovárať, že cudzinec s hlúpym výrazom pred tebou je výplod tvojej opitej mysle, ale podozrenie, že toto si skutočne ty, ty je pravé ja, ostáva.“

Kým som uvažoval nad svojimi doznievajúcimi slovami, Jutte nahodila široký, láskavý úsmev. Nepodarilo sa mi ju rozptýliť. Jej hlavná myšlienka sa vznášala medzi nami, pripravená kedykoľvek znova vybuchnúť. Aj sa to stalo.

„Keby to bol stav opojenia,“ vrátila sa k téme, „neplatilo by známe *In vino veritas*. Nie, v tomto prípade je to naopak. Akoby celý môj doterajší život bol jedno nekonečné opíjanie sa, z ktorého som doteraz nevytriezvela. Práve si kladiem otázku, kto v skutočnosti som.“

„Jutte,“ poznamenal som s úsmevom. Prial som si zmieriť vážnosť konverzácie, ale márne.

„Áno, no je to len meno, nič viac. Prázdne meno, z času na čas sa spojí s osobnosťou, ktorá sa okolo mňa točí a ovplyvňuje ma bez toho, aby som si to uvedomila. Teraz mi konečne spadli z očí klapky a namáhavo sa učím byť sama sebou.“

Namáhavo sa učím byť sama sebou!

Tu sa náš príbeh končil, nemohol pokračovať, cítil som to. Čo je veľa, to je veľa.

„Vidím, že si zmätený. Tváriš sa zhnusene. Povedala som niečo zlé?“

„N-n-nie, n-nie.“

„Prepáč, nechcela som byť nudná.“

„Nazval by som to introspekciou.“

„Je to vážne?“

„Iba trochu, netráp sa.“

„Je mi to ľúto, ale pozri, ak si dáš dva poháre vína a pociťuješ potrebu rozoberať niečo súkromné, trošičku nad rámec skutočnosti, hrozí, že sa stratíš v pasci hlbokomyseľných debát o vzťahoch, ktoré sa tradične končia vetou: Už nikdy viac.“ Všetko vyhrklo takmer pošepky so sklopeným zrakom a v úplnej pokore, s dlhými prestávkami, lebo mala problém s výslovnosťou.

„Nie! Za čo sa ospravedlňuješ?“ mrmlal som s nečistým svedomím. Potom môj jazyk odmietol spolupracovať, a tak nasledovalo rozpačité ticho.

„Chce sa mi spať, je neskoro. Zavoláme si v najbližších dňoch?“ opýtala sa, kým vstávala. Mala kratučkú sukňu a nohy, o akých sa mužovi môže iba snívať. V očiach mala náznak melanchólie. Znova som bol nahraný a viac než ochotný počúvať celé hodiny jej rozprávanie o kríze identity.

„Budem veľmi rád,“ odpovedal som vrúcne, poddajný a zamilovaný som jej klusal za chrbtom a cítil som sa takmer ako hlupák. Bol som si teda úplne istý, že som to stále ja.

Jutte predou mnou kráčala až k dverám, a keď sme sa lúčili, zasa mala nezlomný pohľad. Zabuchla mi dvere pred nosom bez toho, aby počkala, kým zostúpim aspoň o niekoľko schodov. Už som bol na to zvyknutý, správala sa tak ku každému, nebolo potrebné zaoberať sa tým a považovať to za evidentnú nevrlosť. Jutte bola Holanďanka a hotovo. Nordická citlivosť je niektorým stredomorským inteligentom neznáma.

STMIEVALO SA. POSLEDNÉ VEČERNÉ SVETLO V PIVNICI SLABLO A PREDIERALO SA CEZ ZÁVESY NA NÍZKYCH, ŠIROKÝCH OKNÁCH. Rozčarovaný som sedel vedľa telefónu, myslel som na Jutte a na naše schôdzky.

Ničomu som nerozumel. V utorok, keď sme sa stretli u nej, som si bol istý, že som si ju získal. Bola noc, na nebi žiarilo zopár roztrúsených hviezd a boli sme sami. Po druhej fľaši ma Jutte vášnivo objala a... skrátka, vyzerala pripravená.

Vyzerala.

„Moji holúbkovia, hrdličky a všetky vtáky na nebi,“ zvolala Popoluška, „príďte a pomôžte mi prebrať šošovicu – dobrú do misky, zlú do bruška.“

Aké zlatíčko, citlivá, dobrá, čistá, mlčanlivá. Nikdy by netresla dverami. Počas tých dní som občas pocítil niečo viac

než obyčajný filologický záujem, začínal som ju mať rád. Napokon, ako sa nezamilovať do nežnej bytosti, ktorá mi robila vernú spoločníčku dvanásť hodín denne? Bola prvá osoba, ktorú som pozdravil, len čo som ráno otvoril oči, a posledná, ktorej som zažehal dobrú noc, kým som zhasol svetlo. Iste, jej nepretržitá prítomnosť, absolútna istota, že nech som kdekoľvek, čaká ma tu, mi sem-tam privodila pocit, že sa udusím. Na druhej strane je pravdou, že som nedokázal byť mimo domu dlhšie ako deň bez toho, aby mi chýbala, a bolo pre mňa čoraz ťažšie predstaviť si život bez jej nenápadnej, tichej a pretrvávajúcej náklonnosti. Úmerne zväčšovaniu citov rástlo aj moje bolestivé zistenie, že Popoluške je navždy súdené ostať iba snom. Jedným z množstva, ktoré som mal. Skutočnosť bola jednako oveľa nebezpečnejšia.

JUTTE MI RAZ HOVORILA O SVOJICH PREDCHÁDZAJÚCICH VZŤAHOCH AJ O svojej rodine a iných veciach. V ten večer rozprávala veľa.

Povedala o sebe všetko od mince pod vankúšom, keď jej vypadol prvý zub, až po vzrušujúce dobrodružstvo, ktoré zažila, keď išla na trh kúpiť kilo jabĺk, ale už ich nemali, takže sa musela uspokojiť s hruškami. Nevynechala ani detailný opis umývačky riadu, ozajstného technologického klenotu, ktorá sa, dajsamivete, neplnila spredu! Plnila sa zhora.

„Neverím, prisahaj!“

„Naozaj, ver mi!“

„Alah je veľký.“

Ako tak rozmýšľam, vtedy ma prvý raz pozvala na veľkú terasu, ktorá obklopovala jej strešný byt v historickom centre mesta. Päťdesiat pôvabných štvorcových metrov, ktoré mali z dvoch strán výhľad na Rímske fórum a z tretej strany ste pozerali do parku starodávnej šľachtickej vily. Byt jej nepatril, mala ho iba v prenájme.

„Stojí ma tri milióny lír mesačne,“ podotkla, keď vstúpila na terasu. Odpovedala tým na otázku, ktorá sa mi vyno-

rila v mysli, kým som otváral ústa ako ryba a s vytreštenými očami som striedavo hľadel na ňu a na panorámu pred sebou. „Je trochu drahý,“ pokračovala, „lenže veľmi pohodlný a jeho poloha v centre je pre niekoho ako ja, kto chodí všade peši, nenahraditeľná. Napokon, mám utkvelú predstavu, že ušetriť možno na všetkom a bez veľkej námahy okrem bývania.“

„Správne,“ odvetil som presvedčivo. Koniec koncov, líry na nájom nepochádzali z jej vrecka, ale od Remigia P. Zdalo sa, že to pre ňu nie je dôležité. Aj keď novinár pred niekoľkými mesiacmi stratil prácu, neohrozene pokračoval v platení mesačných účtov. Ozajstný džentlmen. Za odmenu mal výsadu náhradného kľúča od bytu, a tak mohol prísť v ktorúkoľvek hodinu, aby sa jej vyhrážal, že sa zabije, ak sa s ním znova nedá dokopy.

Odvážil som sa opýtať: „Nie je trápne, ak muž, ku ktorému si bola pripútaná, vtrhne niekoľko ráz denne do tvojho bytu, opakovane sa ťa snaží ovládať, a keď za sebou zabuchne dvere, kričí na celé schodisko, že si obrovská mrcha?“

„Áno, ale potom sa vždy s plačom vráti, prosí ma o odpustenie a sľúbi, že už to viac neurobí,“ odpovedala neochvejne.

Len čo zachytila môj inteligentný pohľad, samoľúbo dodala: „Viem, ako treba ísť na mužov.“

V každom prípade náš vzťah určitý čas pokračoval v tomto duchu. Pravidelne sme si telefonovali a každé štyri dni (päť dní, ak medzitým bola nedeľa) ma pozvala na večeru. „Nie je to správne, nemusela si, tentoraz bol rad na mne,“ namietol som vo dverách s fľašou dobrého vína v ruke. Až som jedného dňa prišiel bez fľaše a pili sme vodu z vodovodu.

Po večeri sme zašli do kina alebo sme ostali doma a rozprávali sme sa. V oboch prípadoch sa naše diskusie držali kvalitatívne veľmi náročných tém, ako sa patrí na dnešnú dvojicu mladých ľudí, ktorá sa mlčky zhodla na tom, že obaja sú intelektuáli.

Skôr Jutte sa cítila ako intelektuálka, a preto si vybrala monológy, kým ja som sa obmedzil na to, aby som sa koncentroval a občas sa čo najvhodnejšie vyjadril. Udržať si počas stolovania kultúrne osvietený pohľad bolo oveľa zložitejšie, ako sa zdalo, a len jediný raz, keď som bol nesústredený, som sa prichytil, že po jej prosbe o olivy rýchlo mrkám.

Myslím si, že s trochou tréningu, s dávkou hlbavého a učeneho výrazu, s uvážlivými gestami, s láskavým prejavom nesúhlasu, s ironickým odstupom a so súhlasným mrmlaním sa mi pomaly podarilo dať vážnosť a dôstojnosť svojmu čoraz osvietenejšiemu a prenikavejšiemu mlčaniu, a stal som sa pre ňu zdrojom nekonečných prekvapení.

„Páni! Vieš, že si naozaj inteligentný?“ vyhlásila s obdivom. Aj vtedy, keď som jej dvomi alebo tromi dobre zväženými slabikami dokázal hlbokú náklonnosť, ktorá spája filmový jazyk Wima Wendersa s poetickou syntaxou Rilkeho.

Všetko bolo v podstate v poriadku s výnimkou toho, že okrem zopár bozkov sa situácia veľmi nepohla dopredu.

Raz sa Jutte vyparádila, starostlivo prestrela stôl a pustila sentimentálnu hudobnú kulisu, inokedy som ju našiel v teplákoch, ako skrútená na stoličke s kolenami pod bradou píše článok na počítači. Boli večery, keď ma objímala a kládla si hlavu na moje plece, a na druhý deň bola chladná a odmeraná.

Ako odškodnenie mi pri odchode prestala zabuchovať dvere za päťami.

BOL APRÍLOVÝ PIATOK, DEVÄT HODÍN VEČER.

Jutte sa stále neozvala.

Vstal som zo stoličky, z barovej skrinky som vzal fľašu pálenky a začal som zlostne piť.

„Moji holúbkovia, hrdličky a všetky vtáky na nebi,“ zvolala Popoluška. „Príďte a pomôžte mi prebrať šošovicu – dob-

rú do misky, zlú do bruška.“ Všetko bolo zbytočné, pretože zakrátko jej macocha (bože, aká bola otravná) znova vysypala misku so šošovicou do popola. Ona, dobráčka, opäť ani nemukla, kľakla si na kolená a zasa sa pustila do preberania. Otrhanú zásteru mala vpredu napoly rozopnutú, bola bosá a rozpustené vlasy jej padali na plecía. Hoci som si bolestne uvedomoval, že Popoluške je navždy súdené ostať iba snom, tu a tam sa v ňom začali vytvárať trhliny. Zavše som postrehol, že už k nej necítim len náklonnosť, začal som k nej cítiť sexuálnu túžbu.

V JEDEN FEBRUÁROVÝ VEČER SOM MAL PRÍLEŽITOSŤ ROZPRÁVAŤ O TOM s Jutte. Nie o Popoluške, aby sme si rozumeli, ale o neprekonateľných prekážkach, ktoré sa objavovali pri pokuse zladíť reálnu rovínu s ideálnou. Bola to stará literárna otázka, ktorú sme už na akademickej pôde prebrali a vyžmýkali, až sa pre mňa stala nudnou. Musel som napísať dlhú monografickú prácu na tému: *Dichotómia sna a skutočnosti v nemeckom realizme*. Mal som v úmysle využiť svoje inteligentné pohľady, aby som dosiahol analytickú hĺbku.

Po tom, čo som zmocnel a získal istotu v úlohe nemého intelektuála, som dokonca experimentoval s trochu agresívnejším prístupom, začal som rozprávať.

„Reálna rovina nie je v súlade s ideálnou,“ priznal som v ten večer, „a práve to je dôvod, prečo je všetko, čo sa nám páči v každodennom živote, v protiklade s tým, čo by sa nám teoreticky mohlo páčiť.“

„Čo to kur...“ snažila sa zasiahnuť do rozhovoru, no neohrozene som pokračoval: „Fantázia má v podstate škaredý zlovyk povzniesť cnosti tým, že zľahčuje ich nudnú stránku. Preto v dobrej, čestnej, zamilovanej a vernej žene môžeme vidieť posledný nedosiahnuteľný cieľ ľúbostného obdivu, zatiaľ čo v podobnej žene, ktorá miluje iba nás a nikoho iného, sa môže skrývať zdrvivujúca a neznesiteľná príťažlivosť.“

Jutte táto úvaha zasiahla, aj keď neodpovedala na jej otázku: „Máš radšej údené slede alebo tuniaka?“ Musel som niekde začať, lebo som to v sebe zadržoval už zopár týždňov a bál som sa, že premrhám príležitosť.

„Máš úplnú pravdu,“ poznamenala, „sú dni, ktoré sa zdajú krásne, hoci sú škaredé, ale iba ak prší, a to okrem utorka. Slede alebo tuniak?“

Keď sa dostavia neúspechy, človek musí byť silný. Radšej som sa vrátil k úlohe nemého intelektuála.

AŽ DO VELKONOČNEJ SOBOTY, VTEDY NÁŠ VZŤAH ZAZNAMENAL obrovský obrat. „Prídeš dnes na večeru?“

Išiel som.

Popoludní sme sa stretli pred jej domom a ponúkol som sa, že jej budem robiť spoločnosť počas nákupov. Na sídlisku ju každý poznal. „Dobrý podvečer, slečna, čo by ste potrebovali?“ Kým Jutte platila pri pokladnici, mliekarka mi kládla na srdce: „Je to naozaj dobré dievča. Nie je jedna z pobehlíc, ktoré sa tvária, akoby boli najlepšie na svete. Hoci má na to, aby bola ako ony, stále je skromná. Hovorím vám, mali by ste si ju držať.“

Keď sme vychádzali z obchodu, povedal som to Jutte, ktorá sa potešene zasmiala a celkom bez irónie pripustila: „Áno, rada si zachovávam skromnosť.“

Popoludnie zjavne neveštilo nič dobré, ale nebral som to do úvahy. Naopak, všimol som si, aké potraviny nakúpila na prípravu večere – balenie predvarených pirôžkov plnených mäsom, balenie topených syrov, tri nízkotučné jogurty a plechovicu arašidového oleja. „Neboj sa, doma mám ešte tvaroh a sójové výhonky!“ podotkla, keď zachytila môj znepokojený pohľad, v ktorom sa zračil úľak. Neostávalo mi nič iné, len sa poponáhľať a kúpiť fľašu dobrého vína.

„Nemusel si, dnes som ťa chcela ponúknuť ja,“ ohradila sa Jutte.

Zamierili sme do bytu.

V ten deň som bol odhodlaný na všetko. Chcel som ísť až na koreň veci, pritlačiť ju k múru. Ustavične mi vrtali v hlave otázky: Je možné, aby krásna dvadsaťpäťročná žena uspokojovala telesné túžby mužov nad hranicou dôchodkového veku? Je chorá? Prečo mi okrem žiarlivosti a frustrácie večného nápadníka predstava Jutte v posteli so starčekom dávala tak trochu zmysel? Napriek tomu, že to boli slávni starci, nevedel som si vysvetliť, ako si doteraz mohli udržať sexuálny apetít. Jedna vec je intelektuálna príťažlivosť a niečo iné je pohlavný styk. Keď starý básnik píše poéziu, je básnik, no keď si stiahne spodky, je starý.

Vystrašený som si náhle spomenul na telefonát, ktorý prebehol, kým sa ešte Jutte stýkala s Remigiom P. a nebol som rozhodnutý, či jej mám dvoriť. Evidentne som ju po obede vyrušil uprostred erotickej zábavy. Spočiatku rozprávala nenúteným, aj keď trochu udýchaným, ale v podstate prirodzeným hlasom. Po niekoľkých minútach muž pravdepodobne chytil druhý dych, pretože začala hovoriť rozrušene, občas reč prerušila tlmenými výkrikmi, ktoré boli čoraz hlasnejšie, až mi pripadali také jednoznačné, že som zmätene položil. Už vtedy som vedel o jej vzťahu so zrelým novinárom, ktorý vystupoval v televíznych politických diskusiách. Napriek tomu som až do tej chvíle podvedome odmietal uznať ich pomer za vzťah so všetkým, čo k nemu patrí. Nebol som pripravený znášať náhlu ošemetnú skutočnosť, že tučná múmia, ktorú som videl v televízii, ako rozpráva na tému rúcania ideologických blokov medzi Východom a Západom, bola tá istá osoba na druhej strane telefónnej linky, ktorá sa Jutte natriasala medzi nohami. Opakoval som si, že aj Popoluška dávala, pochopiteľne, prednosť vplyvným mužom, no na plese sa predsa len zamilo-

vala do mladého korunného princa, nie do jeho starého otca.

Takže v tú sobotu som jedol predvarené pirôžky plnené mäsom, priemyselné mäkké syry a zakončil som to dezertom vo forme nízkotučného jogurtu.

„Naozaj by sa na pirôžky hodil parmezán?“ opýtala sa Jutte s obavami, že by podobný lapsus mohol pokaziť inak dokonalú večeru.

„Nie nevyhnutne, netráp sa. Ani arašidový olej nebol potrebný.“

„Vážne nechceš kúsok tmavého chleba s tvarohom?“

„Určite.“

V ten večer som veľa popíjal a celý čas som rozmýšľal, ako začnem rozhovor o tom, čo mám na srdci.

Nakoniec som spustil: „Uspokoj moju zvedavosť. Už si sa niekedy ocitla v nepríjemných intímnych situáciách s režisérom alebo básnikom? Mám na mysli nepríjemné fyzické pocity.“

Bol to rýchly a nekorektný útok, ale na nič lepšie som neprišiel.

„Uf, možno trochu,“ prekvapene odpovedala po chvíli. „Iba zo začiatku!“

Nasledovala dlhá prestávka, počas ktorej som mal dojem, akoby Jutte lovila v spomienkach, a pritom s upretým pohľadom jemným krúživým pohybom miešala červené víno na dne pohára.

„Vieš, ten, ktorého nazývaš režisérom,“ pokračovala, „mal pri našom prvom styku obavy, že budem znechutená.“

„Na prezentácii svojho posledného filmu sa mi naozaj nezdal v oslnivej forme.“

„Preto chcel, aby som zhasla.“

„A zhasla si?“

„Vtedy áno. Potom som si postupne zvykla a už mi to neprekážalo. Naopak, v poslednom čase...“

„Rozochvená túžbou si slávnostne osvetlila celý dom?“

Bolo to silnejšie ako ja.

Vo veľmi krátkom momente jej výraz prešiel od ohúrenia k sklamaniu a napokon skončil pri nevôli. „Si trochu hnusný. Myslela som si, že sa ti môžem zdôveriť, ale očividne som sa mýlila.“

„Nie, prepáč, iba som žartoval.“

Nebolo to prvý raz v živote, keď som čosi pokazil, lebo som mal chuť doberať si niekoho. Nič sa nedalo robiť. Celé hodiny, mesiace aj roky sa môžem nútiť, aby som počúval vážne a nudné diskusie, no len čo sa moje podvedomie rozhodne, že má dosť, začne ovládať jazyk, v smrtiacom okamihu všetko vykričí, spokojne sa stiahne a nechá ma stáť uprostred rumoviska.

Tak dopadla naša veľkonočná sobota. Jutte sa ticho rozplakala, pomaly vstala z pohovky a pustila sa do umývania riadu. Občas si plecom utrela zaslzené oči. Moje pokusy o zmierenie sa míňali účinku. Bolo jasné, že som sa dotkol citlivého miesta a urobil som to najhorším spôsobom s grobianskou ľahkomyselnosťou.

Odchádzal som potichu, s pozdravom som zamrmľal niečo trápne na ospravedlnenie a nečujne som za sebou zavrel dvere.

BOLO JEDENÁŠŤ VEČER, APRÍLOVÝ PIATOK. BOL SOM ZMÄTENÝ. JUTTE, Popoluška, novinári, princovia... ničomu som nerozumel. Mal som strnisko, týždeň som sa neprezliekol, páchol som po alkohole a fajčil som ako zúfalec.

Stačilo, že zmizla jedna životná opora, a všetky ostatné ju postupne začali nasledovať. Najprv Jutte, ktorá vyzerala zamilovaná a napriek tomu sa neozývala, a teraz aj Popoluška, najpokojnejšia a najvernejšia dievčina na svete stratila hlavu kvôli princovi. Pritom celé mesiace strávila preberaním šošovice a popola a stále mi bola k dispozícii. Moja istota! Zra-

zu sa, pozrimeže, chystala odísť. Kto jej česal vlasy, kto jej upravoval stuhu a robil záhyby na šatách?

Viac mi nepatrila.

PO TOM, ČO SOM JUTTE ROZPLAKAL, NÁŠ VZŤAH NAPRIEK VŠETKÝM očakávaniam nielenže pokračoval ako predtým, ale prechádzal obdobím najväčšieho lesku, ak to tak možno nazvať.

Jutte bola oveľa nežnejšia, pozornejšia a povedal by som, že ku mne bola aj láskavejšia. Keď som prichádzal k jej bytu, vždy ma vítala na schodoch, a keď som odchádzal, odpre-vádzala ma až k dverám a čakala na odpočívadle, kým som nezišiel po prvých schodíkoch, až potom za sebou zavrela dvere. Neuveriteľné.

Najväčšou zmenou bol bezpochyby jej pohľad. Už nepotrebovala fľašu vína, aby stratil svoj kovový ligot, naopak, neprestajne bol prekrytý melancholickým a zasneným jasom. V tom období sa stále obliekala do bieleho voľného a ľahkého oblečenia, ktoré diskkrétne zvýrazňovalo jej harmonické krivky a dodávalo im pôvab sviežej jari počas raňajok v tráve.

Aj pri tejto príležitosti hovorila veľa o sebe, no iným spôsobom, intímnejšie a bez intelektuálneho zámeru. V jednu nedeľu mi znova rozprávala o svojej rodine, ako jej chýba otec, a dokonca ma pozvala na leto do Holandska, aby som sa zoznámil s jej rodičmi.

Začali sme sa vídať každý deň a od jednej dôvernosti k druhej sa náš vzťah menil na bližší, nevyhnutný, až...

Do toho posledného večera.

BOL UTOROK.

„Prídeš dnes ku mne na večeru?“

Išiel som.

Tentoraz sme jedli čerstvé pirôžky s maslom, so šalviou a s parmezánom. Ani sa mi nechcelo veriť. Večera mala zvlášť-

nu atmosféru, panovalo ticho a zdalo sa, akoby to bola naša prvá schôdzka. Musím priznať, že sme veľa pili, a tak si ani nepamätám, kedy presne sme vstali od stola a vyšli sme na terasu. To, na čo si spomínam celkom presne, bolo, že sme sa odrazu objímali a vyzerala... nie, nevyzerala, bola zamilovaná.

Jutte ma držala za ruku a vášnivo na mňa pozerala žiariivými holandskými očami, kým ja som v snahe zvoliť správne vystupovanie sledoval ručičky na svojich hodinkách. Bolo dvanásť minút po polnoci.

No pritom mi srdce nahlas búšilo, myslel som na ňu a na seba, na zakliaty hrad, v ktorom by sme niekedy v ďalekej budúcnosti korunovali náš sen lásky. Naveky spolu.

Neviem, či Jutte odhadla historický podtón mojich myšlienok a zaumienila si, že skráti čakanie, ale znenazdajky, dvadsaťjeden minút po polnoci, ma objala, pritisla pery na môj krk a šepkala mi do ucha nežné slová lásky. Teda predpokladám, že to boli nežné slová lásky, lebo rozprávala svojím materinským jazykom a holandčina má osobitý zvuk. Znie ako niečo medzi kloktaním a odštuľovaním umývadla, až sa človek cíti nesvoj.

Zrazu prestala šuškať a ostali sme v roztúženom očakávaní. Vtedy som ju pobožkal. Dal som jej jediný bozk a k tomu iba letný. Potom som sa s jemným, no rozhodným gestom odtiahol. V rozprávke, ktorá si zaslúži úctu, sa nikto neobjíma nasilu.

Vo svojich snoch som tisíc ráz prežil scénu, ako jej jemne prechádzam po perách a vzápätí sa vznešene, záhadne a bez slova rozlúčim, Jutte zasiahne moja šľachetnosť, odprevadí ma k dverám a uchvátená šepne: „Uvidíme sa zajtra?“

V ten večer sa situácia nevyvíjala podľa mojich predstáv.

V skutočnosti sa to nikdy nedialo.

Po prvé, keď som od seba Jutte odtlačil, nepôsobila uchvátené, bola skôr prekvapená. Nepríjemne prekvapená, aby som bol presný.

Po druhé, keďže sa neozvala, prevzal som iniciatívu.

„Uvidíme sa zajtra?“ opýtal som sa.

Po tretie, Jutte ma chvíľu pozorovala s čudným úsmevom.

Vyzerala unavene.

„Zavoláme si,“ vyhlásila.

Fázy, ktoré nasledovali, sa podobali na katastrofu. Najprv som jej kládol našťavané otázky, aby som si to ujasnil, pretože ak sa ženy spýtate: „Uvidíme sa“ a odvetí: „Zavoláme si“, jednoznačne sa niečo pobabralo.

Jediné, čo som však dosiahol, bola ešte všeobecnejšia odpoveď ako predchádzajúca.

„Zavoláme si zajtra.“

Tak.

Neodprevadila ma k dverám.

Na druhý deň sa neozvala.

Ani nikdy viac.

POLNOC. TMAVÁ PIVNICA. BOLÍ MA HLAVA.

Popoluška sa ešte nevrátila z plesu. Bol som znepokojený, cítil som sa osamelý a podvedený. Možno som ju mal ísť hľadať.

Odišla, nedalo sa nič robiť. Pre mňa bola navždy stratená. Zakaždým sa to tak končí...

Rozprávky sú rozprávky. Už názov to napovedá. Ako na sever, tak aj na juh od Rýna.

Zavrel som knihu a vypol som telefón. Nechcel som nikoho počuť. Ľahol som si do postele a zhasol som svetlo.

V tú noc som ju znova čakal márne. Ibaže ako veľa nocí predtým, ostával som bdely, sníval som s črievičkou pred sebou a v hlave som mal poriadny zmätok. Uvedomoval som si, že každé svitanie mi prinesie nejasnú, horkú pachuť popola na jazyku.

„ŤAŽKÝ DEN?“ OPÝTAL SOM SA.

Môj psychiater už niekoľko minút mlčal. Mal zatvorené oči a s lakťami na stole si otvorenými dlaňami podopieral hlavu. Podľa jeho prístupu som mal vážne pochybnosti, či môjmu rozprávaniu venoval pozornosť.

„Počúvam vás,“ vydýchol bez známky života. „Len pokojne pokračujte.“

„Práve som skončil.“

„Dobre.“

Nasledovalo ticho.

Niekde som čítal, že to patrí k liečeniu. Mám na mysli mlčanie. Zdá sa, že v psychoterapii platí rovnaký princíp, aký panuje pri chove ošípaných: pri spracovaní má všetko svoju hodnotu. Je na rozhodnutí pacienta, či ticho vyplní, alebo nie. Všetko je liečivý prostriedok. Samozrejme, týka sa to mlčania v prítomnosti skúseného špecialistu. Ak mlčíte sami doma, nefunguje to. Preto som sa tu ocitol. Takže absencia známok života, ktorá sprevádzala moje rozprávanie, neznamenalala podlý spánok. Bola výsledkom presnej psychologickej stratégie. Kvalitná pomôcka, aby bolo jasné.

Prirodzene.

Musí to tak byť.

Ticho.

Už si spomínam! Bol som v čakárni u zubára a náhodou som natrafil na časopisy so somárskymi ušami, ktoré už roky ležali na stolíku. Nevieam, či to bola odborná publikácia, lebo niekto predou mnou odtrhol obálku, ale presne si spomínam na obrázok ženy s katatonickým pohľadom, natiahnutej na lôžku, ktorý bol ilustráciou k článku s názvom *Ticho je slovo. V prázdnote kvitne duša*. Autor príspevku uvádzal, že podľa Ericksonovej psychoterapie ticho predstavuje dôležitú formu neverbálnej komunikácie. V neprítomnosti slov rozpráva telo.

Netuším, čo v tej chvíli vyjadrovalo moje telo, no zdalo sa, že jeho spí...

Je to iba úskok, Ugo, leš, aby ťa nechal samého so sebou, zoči-voči tvojmu prázdnu. Potvora, vie dobre predstierať, vidno, že je študovaný. Ticho ako terapeutický nástroj. Je dokonalý! Nijaké verbálne rozptyľovanie. *V prázdnote kvitne duša*. Lenže Erickson mal na mysli telo pacienta, nie lekára.

Prirodzene.

Musí to tak byť.

Ticho.

Ešte desať minút. Už som bol takmer na odchode. Bola naozaj škoda prerušiť takéto veselé sedenie, ale čas vypršal.

„Pán doktor, tak ja idem.“

Nereagoval.

„Pán doktor?“

„Ticho vám je nepríjemné?“ opýtal sa zrazu nevýrazným hlasom.

Takmer bez pohybu nadvihol viečka a pomedzi ohnutú ruku mi pozrel rovno do očí.

Čiže je to pravda, robil to naschvál.

„Môžem byť úprimný?“ ozval som sa, keď prešlo prvotné prekvapenie.

„Ako myslíte.“

„Priznávam, že sa trochu nudím.“